

Feladatlapok a szakosított tantervű 3. osztályos általános iskolai tanulók orosz nyelvi tudásának mérésére

Napjainkban tanulóink tantárgyi ismeretei korszerű ellenőrzésének és értékelésének egyik legerjedtebb módja a különböző szinteken elsajátított ismeretek feladatlapokkal (mérőlapokon) történő mérése.

Legutóbb az Idegen nyelvek tanítása című módszertani folyóirat 1976. évi 2. számában értesülhettünk az OPI által készített általános iskolai orosz feladatlapok felhasználásáról a felső tagozati osztályokban Baranya megye néhány iskolájában.

Foglalkoztatott az a gondolat, hogy az oroszból szakosított tantervű alsó tagozati osztályokban mikor és milyen formában lehetne feladatlapokat használni. A jelenleg érvényben levő tanterv értelmében 3. osztályos tanulóink orosz nyelvi tanulmányaikat szóbeli kezdő szakasszal kezdik, majd ezt követi a betűtanítási (olvasástanítási) szakasz. A betűtanítási szakaszban lényegében a szóbeli kezdő szakaszban elsajátított ismeretek ismétlődnek, illetve bővülnek. A „mikor?” kérdésre tehát egyértelműen az a válasz adható, hogy feladatlapokkal csak a betűtanítási szakasztól kezdve dolgozhatunk.

A kérdés másik felére („mit tartalmazzanak a feladatlapok?”, valamint „milyen formában?”) lényegesen nehezebb volt válaszolni.

A szóbeli kezdő szakaszban tanulóink különböző egyszerű mondatmodellek begyakorlásával sajátítják el a lexikai, illetve a tantervben előírt lexikalizált nyelvtani anyagot. Az olvasástanítási időszakban a szóbeli kezdő szakaszból már ismerős mondatok írott formájával ismerkednek meg a tanulók. Ezen a fokon még nem lehet külön mérni az egyes nyelvi készségeket azért sem, mert eleve nem cél minden nyelvi készség elsajátítása. (Pl.: az írással csak 4. osztályban ismerkednek meg.)

Az olvasástanítási szakasz 18 olvasmányra és kiegészítő szövegekre épül. Az olvasmányok anyagához – amelyeknek tartalmát a betűtanítás folyamatjellege erősen behatárolja – 8 feladatlapot készítettünk, valamint 1 olyan jellegű rövid szöveget állítottunk össze városunkról, amelyik csak ismert mondatokat tartalmazott, de ilyen formában még nem talákoztak velük tanulóink. A kilenc feladatlap látszólag soknak tűnik, de összességében csak 22 feladatot tartalmaz. A feladatokban kb. 250 különböző lexikai egység fordul elő 1–9 gyakorisággal. Minden feladat helyes megoldására a feladat jellegétől függően meghatározott pontszámot adtunk, amit az egyes feladatok után fel is tüntettünk. (A számszerű eredményekről nem kívánok jelen cikkemben beszámolni.) A feladatlapokat házilag sokszorosítottuk, majd gyakorló iskolánkban jó eredménnyel fel is használtuk. (Itt szeretnék köszönetet mondani Rigó Lehelné orosz szakos tanárnak, aki nagy segítségemre volt a feladatlapok kipróbálásában.)

A feladatlapok formáját egyrészt a tartalomhoz (a tanulók szerény nyelvi tudásához), másrészt a 8–9 éves gyerekek életkori sajátosságaihoz kellett igazítani. A tanulók oroszul értenek, beszélnek, olvasnak, de írni még nem tudnak. Az orosz utasítások nagy részét csak akkor értik, ha egyértelmű szituációban hallják, illetve bővebben magyaráz-

zuk. Ezért magyar nyelvű utasításokat kaptak a feladatokhoz. A feladatokba, ahol lehetett, játékos elemeket, illetve rajzot iktattunk be.

A feladatlapokban szereplő feladattípusok a következőképp csoportosíthatók. (Néhány típushoz a feladatlap és a feladat sorszámának feltüntetésével ábra formájában példát közlök.)

1. Rajzhoz kapcsolódó feladatok (a 22 feladatból 11 feladat ilyen):

- tárgyképhez a megfelelő szó hozzákapcsolása (összehúzással, illetve a szó sorszámának beírásával);
- cselekvést ábrázoló rajzhoz a megfelelő mondat kiválasztása (aláhúzással, illetve a nem megfelelő áthúzásával);
- adott képhez mondatok alkotása (esetleg kérdésre válasz) sorszámmal ellátott szavakból (a szavak sorszámának megfelelő sorrendben történő leírásával);
- megkezdett mondat kiegészítése rajzzal (1. ábra);

II./3. Egészítsétek ki rajzokkal a következő mondatot!

1. ábra

- mondatból megtudott információ lerajzolása (színek, méret, mennyiség) (2. ábra);

VI./2. Rajzold le színes ceruzával azt, amit megtudtál a következő három mondatból!

На полке большое, красное яблоко.

В классе чёрная доска.

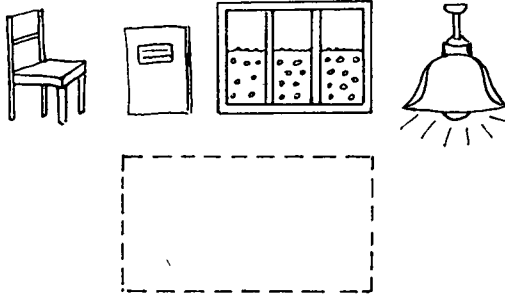
Это синие карандаши.

2. ábra

– rajzokból álló rejtvény megoldása rajzzal (3. ábra) stb.

III./3. Az itt látható tárgyak orosz neveinek kezdőbetűi új orosz szót alkotnak. Rajzold le ezt a tárgyat!

3. ábra

2. Sorszámmal ellátott szöveggel kapcsolatos feladatok:

- adott kérdéshez a megfelelő adott válasz sorszámának a beírása;
- adott mondathoz a megfelelő adott kérdés sorszámának a kiválasztása (4. ábra);

VIII./1. Írd a mondat mellé annak a kérdésnek a számát, amelyekre az adott mondatdal válaszolsz!

Новый карандаш лежит на столе. (...)

Папа работает на заводе. (...)

Там большая комната. (...)

Зоя рисует красиво. (...)

Мама готовят обед. (...)

1. Кто готовит обед?

2. Как рисует Зоя?

3. Какой карандаш лежит на столе?

4. Где работает папа?

5. Что там?

6. Кто отсутствует?

4. ábra

- mondatban megjelölt szóra kérdésés a megfelelő kérdés sorszámának beírásával;
- mondataalkotás sorszámmal megjelölt szavakból a szavak sorszámának feltüntetésével;
- könyv nélkül megtanult vers összekevert sorainak („a nyomdász szedte rosszul”) beszámozása;
- különböző szempontok szerinti csoportosítás a szavak sorszámának beírásával stb.

3. Egyéb jellegű feladatok:

- kérdéshez a megfelelő válasz nyíllal, vonallal történő hozzákapcsolása (5. ábra);

II./2. Vonallal kapcsoljátok hozzá a kérdésekhez a megfelelő válaszokat!

Кто теперь в классе?

Где лежит книга?

Что ещё лежит на столе?

Где лежит тетрадь?

Где сумка?

Где пенал, книги и тетради?

Книга лежит на столе.

Тетрадь лежит на парте.

В классе теперь учительница, ученицы и ученики.

Сумка в парте.

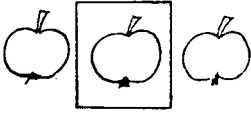
На столе лежит ещё бумага.

Дети играют в мяч.

5. ábra

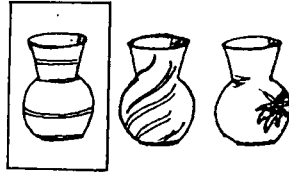
- mondatkiegészítés a megfelelő szó aláhúzásával;
- szöveges számtani művelet számokkal történő átírása;
- mondatkiegészítés rajzban közölt információ alapján a megfelelő szó sorszámának beírásával (6. ábra) stb.

V./3. Figyeld meg a rajzokon, hogy hányadik helyen áll a sorban a bekeretezett tárgy! Egészítsd ki a következő mondatokat a rajzok alá írt szavak számainak segítségével!

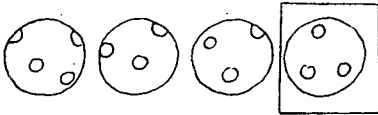
Это ... яблоко.

1. первое, 2. вторая, 3. второе

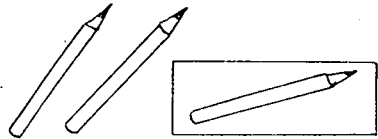
Это ... ваза.

1. третья, 2. первое, 3. первая

Это ... мяч.

1. четвертый, 2. четвертое, 3. второй

Это ... карандаш.

1. пятый, 2. третий, 3. первая

6. ábra

Tapasztalatok, összegzés:

Egyértelműen megállapíthatjuk, hogy tanulóink szívesen és sikerrel dolgoznak ilyen és hasonló jellegű feladatlapokkal.

Megértették az utasításokat, felkészültségüktől függően képesek voltak a nem sok időt és fizikai munkát, de annál több gondolkodást igénylő feladatok megoldására.

Felfedezték az olvasás eszközjellegét.

A nyelvtani anyag lexikalizált formában történő automatizálása eredményes és jól járható út kisgyermek számára.

Végül pedig – ami a legfontosabb a nyelvtanulás szempontjából – képesek a 8–9 éves tanulók egyéves nyelvtanulás után ismert lexikai egységekből álló, begyakorolt nyelvtani anyagot tartalmazó, az órákon fel sem dolgozott összefüggő szöveg önálló megértésére.

Mind oktatói gyakorlatom, mind alsó tagozatban végzett próbálkozásaim eredményei azt mutatják, hogy jó úton haladunk, amikor azon fáradozunk, hogy a nyelvtanulást mindenki még kisgyermekkorban megkezdhesse, és erre ad lehetőséget általános iskolai új tantervünk is.

